

l'alcoolisme, de *Anti-socialistische Liga* e.a. Hij nam in 1891 deel aan de Vlaamse Katholieke Landdag. Toen S. op 12 sept. 1911 tot officier in de Orde van Leopold werd verheven en tot commandeur in de orde van St.-Gregorius de Grote werd benoemd, werd een huldebetoon gehouden door F. Declercq van de krant *Het Volk*, A. Casier, voorzitter van de Gentse gemeenteraad, en Kan. De Bock, vicaris-generaal.

In de hoedanigheid van waarnemend burgemeester (in 1909) hield hij bij de opening van het academisch jaar van de Gentse universiteit een redevoering in het Nederlands, hetgeen tot dan toe steeds in het Frans was gebeurd. Al was hij stadsmagistraat en al werd de nagestreefde taalhervorming van de Gentse hogeschool door velen voor de stad nadelig geacht, toch stond S. vooraan in de strijd voor de vervlaamsing van de Rijksuniversiteit. De geringe sympathie die hij in francofiële milieus genoot, belette hem niet dat hij na de Kamerontbinding als lijstaanvoerder van de Katholieke Partij uit de stemming kwam en door de kiezers met grote meerderheid als volksvertegenwoordiger naar het parlement werd gezonden (1912-32). In het Parlement verdedigde hij het opnieuw ingediende wetsvoorstel Franck-Van Cauwelaert, dat in 1913 op de achtergrond raakte wegens de sfeer van francofilie rond de Gentse wereldtentoonstelling. Tijdens de zitting van 23 mei 1913 nam S. deel aan de debatten over de taaltoestanden in het leger, waar hij n.a.v. een ingediend amendement in een hevige woordenwisseling raakte met Van Cauwelaert. Toen in 1914 de behandeling van de langverwachte taalwetten een gunstige eindstemming deed verhoppen, kwam de oorlog tussenbeide. Intussen had S. als ondervoorzitter een leidende rol gespeeld bij de voorbereiding en uitvoering van de belangrijke Davidsfondscongressen van St.-Niklaas (1910) en Antwerpen (1912). Tijdens de oorlog distantieerde hij zich van de groep Jong-Vlaanderen rond het blad *De Vlaamse Post* van L. Picard (1915), die een volledig zelfstandig Vlaanderen beoogde en zich verzette tegen het herstel van de Belgische staat. Ook ondertekende hij op 13 jan. 1916 het manifest

Franck tegen de eenzijdige vervlaamsing van de R.U.G. onder von Bissing. Op 3 nov. 1918, enkele dagen voor de definitieve wapenstilstand, werd S. samen met E. Anseele, prof. Vercoullie en kan. De Baets aangeduid om het voorlopig bestuur van de stad waar te nemen en de ravitaillering en hulpverlening op gang te brengen.

Bij de naoorlogse verkiezingen werd het mandaat van S. telkens vernieuwd en hij hielp in 1919 samen met Vliebergh het Davidsfonds herleven. Tijdens de jubelvergaderingen te Lier in 1925 werd hij door prof. Boon gehuldigd n.a.v. zijn 50-jarig lidmaatschap van het hoofdbestuur. In 1930 nam hij ontslag als voorzitter van de afdeling Gent en in 1935 als eerste ondervoorzitter van het hoofdbestuur.

Bron. & Lit.: A. SIFFER, Schrijven en drukken. Gent, s.d.; — X. F. SMEESTERS, Alfons Siffer, in: *Encyclopedie van de Vl. Bew.*, II, Tielt, 1975, 1415-6; — GENT BIBLIOTHEEK RIJKSUNIVERSITEIT, Handschriften nr. 3035; — E. C. COPPENS, Paul Fredericq, een liberaal Vlaams intellectueel uit de 19de eeuw (onuitgeg. lic. verh.) Gent, 1972; — H. J. E. LIAS Vijfentwintig jaar Vl. Beweging 1914-1939, dl. I. Antwerpen, 1969, 23-7, 268; — ARCHIEF VAN DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS, persoonlijk archief „Alfons Siffer”; — STADSARCHIEF GENT GE-MEENTEBLADEN, 1913, I, zitting 17.1.1913; 1938, dl. II, zitting 19.12.1938; — J. PERSYN, De wording van het tijdschrift Dietsche Warande en Belfort en zijn ontwikkeling onder de redactie van E. Vliebergh en Jules Persyn (1900-1924). Gent, 1962; — L. WILS, De geschiedenis van het Davidsfonds tot 1914. Honderd jaar Vl. Beweging dl. I, Leuven, 1977, 252; — T. COOPMAN en L. SCHARPE, Geschiedenis der Vlaamse letterkunde van het jaar 1830 tot heden. Antwerpen, 1899-1910, 11 dln.; — R. DE SCHRYVER, Uit het Archief van F. Van Wauwelaert. Gedenkschriften I. Antwerpen, 1971; — M. LAMBERTY, De politieke geschiedenis en de Vlaamse Beweging. Geschiedenis van Vlaanderen, VI, Gent-Utrecht-Antwerpen, 1949; — D. SABBE, Van het Willemsfonds tot het Davidsfonds. Kortrijk, 1975, 126; TH. LUYCKX, Dr. A. Van de Perre (1872-1925) en zijn tijd. Gent-Antwerpen-Utrecht, 1972, 233; — *Le Soir* 6 maart 1941; — *De Gentenaar*, 7 maart 1941.

Karel VELLE

SOLVYNS, Frans-Balthasar, kunstschilder, graficus, etnograaf en havenmeester te Antwerpen.

Geboren te Antwerpen op 6 juli 1760 als zoon van Maximiliaan, nijveraaf afkomstig uit Steenhuize, en Marie-Elisabeth Abeloos. Zijn broer Laurent-Maximiliaan S., die hem over-

leefde, was verzekeringsmakelaar te Antwerpen. Omstreeks 1781 huwde S. met de Engelse Mary-Anne Greenwood, die te Oostende woonde. Ze kregen drie kinderen: een dochter, die huwde met een officier Rohlich, een zoon die genie-officier werd en jong stierf, en Henri, die een vooraanstaand diplomaat werd. S. overleed in zijn woning te Antwerpen op 10 okt. 1824.

De jonge S. gaf spoedig blijk van een merkwaardig artistiek talent. Amper 12 jaar oud won hij een prijs voor tekenen te Antwerpen. Zijn opleiding ontving hij er van André-Bernard de Quartemont (1750-1835), portrettist en historieschilder, die leraar was aan de Antwerpse Academie. S. koos echter de richting marineschilderen en werd daarin weldra opgemerkt. Hij had trouwens ook geen concurrenten van betekenis in zijn discipline: te Brugge was er wel een Jan Garemin (1712-1799), die naast vele andere genres sporadisch ook zeegezichten schilderde die veelal voor salonversiering waren bestemd; te Gent waren er Pieter-Norbert van Reysschoot (1738-1795), die voor het huis Brunin aldaar een reeks marines met de schepen van de Oostendse Compagnie had geschilderd, en Jean-Baptiste Tency, een kunstenaar over wie weinig bekend is. Dat was het dan ook ongeveer. Daarom kunnen we S. zonder moeite als dé voornaamste Belgische tegenhanger van Franse marineschilders als bijvoorbeeld Joseph Vernet, Lacroix de Marseille of de Ozannes beschouwen.

Van het bestuur te Brussel kreeg de jonge S. de opdracht een gezicht van de Antwerpse haven te schilderen (omstreeks 1775). S.' aanstelling op 16-jarige leeftijd tot Kapitein van het Fort te Lillo was een blijk van waardering vanwege de Oostenrijkse Regering te Brussel. Een tijd later zou hij door aartshertogin Marie-Christina tot slothoofdman te Laken benoemd worden. In feite was dat niet meer dan een soort eretitel, zodat S. zijn schilderactiviteiten kon verderzetten. Omstreeks 1780 kreeg S. van de Gouverneur-Generaal te Brussel de opdracht een gezicht op de Oostendse haven te schilderen. De haven van Oostende was toen niet zonder belang, mede door het feit dat de Schelde

nog steeds gesloten bleef. In 1781 riep Jozef II Oostende uit tot vrijhaven. De vaart op Indië bracht grote drukte mee en vele vreemdelingen kwamen te Oostende handelskantoren oprichten. De nieuwe weg Oostende-Torhout en het kanaal naar Brugge en Gent zorgden voor goede verbindingen met het hinterland. Het schilderen van zulk een gecombineerd haven- en stadsgezicht was geen gemakkelijke taak. Joseph Vernet had er negen jaar over gedaan om de voornaamste Franse havens te portretteren. Zo moet het ook S. vergaan zijn. Maanden moet hij besteed hebben aan voorstudies om de esthetisch meest verantwoorde compositie te berekenen. Het resultaat was dan ook meesterlijk, een Vernet ten volle waardig. Onder een grandioze hemelpartij ziet men op het achterplan links de stad Oostende met, duidelijk herkenbaar, de silhouetten van de Sint-Pieterskerk, het stadhuis en de vuurtoren. Helemaal links wijzen de masten van talloze zeilschepen op een drukke havenactiviteit. Het hele voorplan wordt door een waterpartij ingenomen, verstild, welhaast rimpelloos. Op het water komen enkele grote koopvaardijsschepen en enkele roeibootjes voor die de lucht- en waterpartij breken. Uiterst rechts bevindt zich een vuurbaak. Het schilderij, dat toebehoorde aan de aartshertogen maar nu spoorloos is, kende onmiddellijk een grote verspreiding door een reproductiegravure van de Parijzenaar Robert Daudet (1783). Een kunstenaar als Garemin inspireerde zich op de gravure voor de geschilderde salonbekleding van een Brugse klant. Een tweede schilderij van Garemin dat duidelijk op het schilderij van S. geïnspireerd is, is nu in het bezit van het Museum voor Schone Kunsten te Oostende. Een anonieme kopie uit de omgeving van Garemin is in het bezit van het Kon. Musea voor Kunst en Geschiedenis te Brussel (M 61/5).

Op 12 nov. 1788 was S. te Antwerpen medestichter van de „Maatschappij tot Nut, Baet en Dienst“, een kunstenaarsmaatschappij waarvan ook J. della Faille, Cornelius-Franciscus Bisschop van Antwerpen, Henri F. de Cort, Balthasar en Marie Ommeganck, F. Verhoeven, J.

Horemans en M. van Bree lid waren. Sedert 1786 al kwamen genoemde kunstenaars en liefhebbers wekelijks samen in de herberg „Stad Oostende“ aan de Antwerpse Israëlietenstraat; later zouden ze in „De Gulden Poort“ samenkomen. Hun privé-vergaderzaal was versierd met kunstwerken van eigen leden. Het nieuwe werk van de leden werd er druk gecommentarieerd en de feestjes waren legio. Hun eerste grote tentoonstelling vond plaats in sept. 1789 in de zaal van de schermersgilde. S. toonde er een *Gezicht op de Schelde met vaartuigen, Vlissingen bij onstuimige zee, Schepen die elkander met geschut begroeten* en een tekening *Gezicht van het Gorée-gat rechtover de Haven van Hellevoet*.

Bij het uitbreken van de Brabantse Revolutie in 1793 volgde S. het Brusselse Hof naar Wenen. Hij verbleef er tot de dood van Marie-Christina in 1798. Daarna vertrok hij naar Engeland. Nog in hetzelfde jaar 1798 werd hij aangesproken om als cartograaf en schilder deel te nemen aan een expeditie naar de kusten van de Rode Zee. Deze expeditie stond onder de leiding van de Engelse Admiraal Sir Home Riggs Popham. Geboeid door die exotische streken, wou S. meer zien. Hij reisde door Hindoestan, woonde een tijd lang in die gebieden, bestudeerde de bewoners, hun taal en gebruiken. Hij maakte tal van tekeningen en nota's. Dat resulteerde eerst in een anno 1799 te Calcutta uitgegeven reeks van 250 etsen betreffende de zeden en gewoonten der Hindoes. S. was getuige van de militaire verovering van Hindoestan door de Engelsen, alsook van de inneming van Seringapatam, het laatste bolwerk van de sultan van Mysore. S. werd belast met de decoratie van de draagstoelen waarop de kinderen van Topyro Saib naar het kamp der overwinnaars werden gevoerd. Naar aanleiding van die militaire overwinning hadden te Calcutta grote feestelijkheden plaats. S. organiseerde er de illuminaties en een schijngevecht met olifanten.

In 1806 stuurde S. een werk in voor het Gentse kunstsalon: *Rede van Vlissingen met meerdere schepen* (16 1/2 x 21 duim). De catalogus vermeldde hem uitdrukkelijk

als *actuellement peintre de la Factorie Anglaise, à Calcutta, en Asie*. Dat laat veronderstellen dat kennissen hier in Vlaanderen voor zijn inzending zorgden, temeer daar het thema Vlissingen is en niet een exotische haven.

Op terugreis naar Europa leed S. schipbreuk ter hoogte van de Spaanse kusten. Hij slaagde erin zijn getekende en geschreven documentatie over Hindoestan te redden. Terug te Antwerpen begon hij alles te ordenen.

S. maakte vervolgens een 200-tal gravures voor een *Voyage pittoresque aux Indes Orientales et la Chine*, die echter nooit het licht zag. Intussen was in de jaren 1808-1812 zijn etnografisch werk gepubliceerd te Parijs: *Les Hindous, ou description de leurs mœurs, coutumes, cérémonies, etc. dessinés d'après nature dans le Bengale et représentés en 292 planches*, opgedragen aan het Institut de France. Een exemplaar van dit werk werd tentoongesteld tijdens het Gentse Salon van 1814, samen met één van zijn schilderijen *Bewogen zee met een kanonneerboot, een fregat en andere vaartuigen*. De catalogus omschreef S. deze keer als *Peintre-dessinateur à Anvers. Membre correspondant de la Société des Arts à Gand*.

Te Londen liet S. in 1807 een boek verschijnen met als titel: *Coutumes de l'Indoustan dessinés dans l'Inde en 1798 et 1799 avec des explications en Anglais et en Français*. Deze luxueuze publikaties hadden S. financieel erg verarmd. In 1815 werd hij door koning Willem uit de financiële nood geholpen en tot havenkapitein te Antwerpen aangesteld. Op 26 juli 1815 ondertekende hij mede het rekest dat het Antwerpse Genootschap ter aanmoediging der Schone Kunsten richtte aan Koning Willem ter bemiddeling voor het terugbekomen van de tijdens de Revolutie door de Fransen uit Antwerpen geroofde kunstwerken.

Schilderijen van S. zijn zeer zeldzaam. Volgende musea bewaren er in hun verzamelingen: Antwerpen, Nationaal Scheepvaartmuseum: *Schepen op de Rede van een Nederlandse haven* (1787); Greenwich, National Maritime Museum: *Het yacht 'Charlotte of Chittagong' van de*

O.I.C. in de Hoogly-rivier te Calcutta; Salem, Peabody Museum: *Oost-Indische schepen te Calcutta*.

Zijn boeken en prenten naar schilderijen bevinden zich o.m. in de Kon. Bibliotheek Albert I te Brussel en het Stadsarchief te Oostende.

Lit.: LESBROUSSART, notice sur François-Balthazar Solvyns, in: *Messenger des sciences et des arts*, 1826, 68; — F. J. VAN DEN BRANDEN, *Geschiedenis der Antwerpsche Schilderschool*. Antwerpen, 1883; — Baron DE BORCHGRAVE, in: *Biogr.Nat.* dl. 23, Brussel, 1921-1924, kol. 134-138, s.v. SOLVYNS (François-Balthazar); — R. VERBANCK, Twee figuren. Kruisende paden. Solvyns-Popham, in: *Ter Cuere, Jaarboek 1973*. Bredene, 1973; — F.G.C. BETERAMS, *The High-Society Belgo-Luxembourgse au début du Gouvernement de Guillaume Ier, Roi des Pays-Bas (1814-1815)*. Wetteren, 1973; — G. PERSOONS, *Schone kunsten in Antwerpen*. Antwerpen, 1976; — N. HOSTYN, *De zee en de kust*. Frans-Balthazar Solvyns, in: *Neptunus. Info-marine*, juli 1980; — E.H.H. ARCHIBALD, in: *Dictionary of Sea-Painters*, s.v. SOLVYNS. Woodbridge, 1980; — P. en V. BERKO, *Dictionnaire des peintres belges nés entre 1750 et 1875*. Brussel, 1981; — W.G. FLIPPO, *Lexicon of the Belgian Romantic Painters*. Antwerpen, 1981; — N. HOSTYN, Oostende in de kunst, in: *Teveo-informatieblad*, sept. 1981; — ID., Frans-Balthazar Solvijs, in: *Het Visserijblad*, 6 aug. 1982, 19-20.

Norbert HOSTYN

SOREL, Gustaaf, kunstschilder en directeur van de Oostendse kunstacademie.

Geboren te Oostende op 17 jan. 1905 als zoon van Henri en Maria Blomme. Hij was de jongste in een gezin van drie kinderen. Zijn zusters heetten Gabriëlle en Lambertine. Vier andere kinderen waren jong gestorven. S. huwde op 30 jan. 1937 met Yvonne Lombaert (*Oostende 2 okt. 1911). Het gezin telde drie kinderen: Louis (*1937), André (*1939) en Willy (*1947). S. woonde te Oostende achtereenvolgens in de Paulusstraat 59 en van 1954 af in de Kerkstraat 46. Na lange ziekte overleed S. te Oostende op 14 mei 1981. S.'s verre voorouders waren oorspronkelijk afkomstig uit het Franse Noyon. Nadat S.'s ouders in 1908 uit elkaar gingen, opende zijn moeder een linnenwinkel met stikatelier in de Sint-Paulusstraat 59, te midden van een volkse buurt waar vooral vissersgezinnen huisden.

Als kind volgde S. nog enkele elementaire tekenlessen aan de Oostendse Tekenschool. Toen in 1914 de oorlog uitbrak, vluchtte de familie S. naar Engeland. Ze

verbleven er vier jaar lang te Londen en kenden er armoede. In 1919 kwam de familie naar Oostende terug. S. volgde de lessen aan het Kon. Atheneum van zijn geboortestad. In de figuur van Auguste Distave (1887-1947) had hij een uitstekende kunstenaar als leermeester. Aan het atheneum sloot hij een hechte vriendschap met Karel Jonckheere. Na zijn legerdienst, die hij in 1925 nabij Antwerpen vervulde, volgde S. een schriftelijke cursus boekhouden. Met het diploma boekhouden op zak, oefende hij – erg tegen zijn zin – verscheidene bediendenbaantjes in het Oostende van de jaren voor de crisis uit.

Naar het einde toe van de jaren twintig begon S.'s kunstenaarscarrière zich af te tekenen. Hij maakte lino's en inkttekeningen in wit-zwart. De motieven voor zijn werken zocht S. in zijn onmiddellijke omgeving: de zeedijk, de visserskaai, het visserskwartier ... Daarbij inspireerde hij zich stilistisch op de kunst van J. Minne en F. Masereel. Zijn eerste tentoonstelling hield S. anno 1929 in de lokalen van het blad *Le Carillon*. Het jaar daarna stelde hij tentoon in de *Cercle Littéraire d'Ostende*. De kritiek oordeelde positief over S.'s werk. In de jaren dertig volgden verscheidene tentoonstellingen, o.a. in de leidende Oostendse galerij „Studio”.

In 1934 nam S. samen met enkele andere kunstenaars het initiatief om een academie voor schone kunsten op te richten te Oostende. Alfons Blomme werd de directeur. Tot het lerarenkorps behoorden behalve S. ook nog Antoine Schyrgens, Daan Thulliez, Michel Poppe, Jef Verbrugge en Dora Rommelaere.

In jan. 1940 werd S. opnieuw onder de wapens geroepen. Na de capitulatie was hij een tijdlang krijgsgevangene in een Oostendse kazerne. Tenslotte keerde hij naar huis terug. Tijdens de oorlog werkte hij overdag bij de diensten van de K.O.O. en Winterhulp. De vrije uren besteedde hij aan tekenen en schilderen. Meer en meer gebruikte hij kleur in zijn werk. Er ontstonden twee kernachtige groepsportretten van het personeel van de K.O.O. en van Winterhulp. Zijn onderwerpen waren verder vooral volkstypes uit zijn buurt. De evacuatieperiode brachten S. en zijn gezin door te Wezembeek-